

REPUBLIKA SLOVENIJA

KABINET PREDSEDNIKA VLADE

GOVOR

PREDSEDNIKA VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE JANEZA JANŠE NA MEDNARODNI KONFERENCI "SLOVAŠKA PRED VSTOPOM V OBMOČJE EVRA" - Bratislava, 4 junij 2007 -

- Prve izkušnje po uvedbi evra v Sloveniji -

*Spoštovani kolega, predsednik vlade Slovaške republike gospod Fico,
spoštovani udeleženci mednarodne konference,
ekscelence,
gospo in gospodje.*

V veliko čast in veselje mi je, da vas lahko pozdravim na današnji mednarodni konferenci z naslovom »Slovaška pred vstopom v evro območje«. Vabilu predsednika vlade gospoda Fica sem se z veseljem odzval. Nenazadnje je v Sloveniji prehod na novo valuto potekal gladko tudi zato, ker smo imeli možnost preučiti primere drugih držav.

Izbira lastne denarne valute in vodenje tečajne politike sodita med najpomembnejše suverene pristojnosti vsake države. Vendar so se nove članice z vstopom v EU leta 2004 zavezale, da se bodo svoji valuti odrekle ter vodile takšne ekonomske politike, ki jim bodo v doglednem času omogočile vstop v območje evra. Slovenija se je te zaveze lotila z vso odgovornostjo. Zavedali smo se, da so zamenjava valute in z njo povezana politična in gospodarska tveganja zahteven izziv. Naša država se je pred šestnajstimi leti s to nalogo namreč enkrat že soočila. Seveda so bile okoliščine takrat bistveno drugačne kot danes.

Uvedba tolarja je potekala v času hiperinflacije, visokih obrestnih mer ter velike politične, gospodarske in celo eksistencialne negotovosti. Prevzem evra pa se je zgodil v bistveno bolj predvidljivem in stabilnem političnem in makroekonomskem okolju. Če je šlo pri uvedbi tolarja v očeh javnosti morda za nujen beg v neznan, ki se je kasneje izkazal kot zelo uspešen, je prevzem evra predstavljal skrbno načrtovan in pretehtan korak v »obljubljeno deželo«.

Izmed Maastrichtskih kriterijev, ki jih je bilo potrebno izpolniti, je bilo v Sloveniji najtežje zagotoviti stabilnost cen. Vlada je v sodelovanju z Banko Slovenije v ta namen vodila zelo pretehtano fiskalno in monetarno politiko. Na ta način nam je že novembra 2005 inflacijo uspelo znižati na raven predpisanega Maastrichtskega kriterija. Za ključno pri uspešnem zniževanju inflacije so se izkazali vstop v ERM II, zagotavljanje stabilnega deviznega tečaja, varčna proračunska poraba, primerna politika reguliranih cen, deindeksacija in preudarna plačna politika. Dragocen prispevek je bila tudi sklenitev dogovora s socialnimi partnerji, da lahko rast plač zaostaja za rastjo produktivnosti dela za 1 odstotno točko. Navedeni ukrepi so ob koncu lanskega dali zelo dobre rezultate. Javni dolg smo znižali na 27,8% BDP, javni primanjkljaj na 1,4% BDP. Povprečna inflacija je bila 2,5%, dolgoročne obrestne mere so znašale 3,8%. Tečaj tolarja v dveh letih bivanja v sistemu ERM II od centralne paritete ni zanihal za več kot 0,15%.

Izjemno pomembno je, da so bili pred prevzemom evra ob koncu lanskega leta tudi ostali ekonomski kazalci zelo dobri, pravzaprav najboljši v vsej zgodovini samostojne Slovenije. Beležili smo 5,2% gospodarsko rast in dosegli skoraj 84% povprečnega BDP EU, merjenega po kupni moči. Zaposlenost smo povečali za 1,3%,

brezposelnost pa se je po metodologiji Mednarodne organizacije za delo znižala na 6,0%. Dobri gospodarski kazalci so se prav tako odrazili v življenju ljudi, saj je bruto plača lani realno zrasla za 2,2%. Seveda pa so ti dosežki tudi odraz vrste pozitivnih strukturnih sprememb, ki so se v Sloveniji zgodile v preteklih letih. Naj za primer navedem, da se je delež izvoza v BDP v zadnjem desetletju povečal z 51% na 69%, delež zasebnega sektorja v BDP pa je v zadnjih petnajstih letih narasel s 30% na 65%. Navedeni kazalci kažejo, da Slovenija uspešno napreduje pri realni konvergenci. To pa je z vidika nadaljnjih pozitivnih perspektiv znotraj evropske monetarne unije ključnega pomena.

Spoštovani,

Ob izpolnitvi predpisanih maastrichtskih kriterijev je bilo za vstop v območje evra potrebno prilagoditi tudi zakonodajo, izpeljati praktične priprave in potrebne tehnične prilagoditve. Ta del priprav je koordiniral posebni medresorski odbor, v katerem so sodelovali tudi nadzorniki finančnega sistema, stanovska združenja ponudnikov finančnih storitev, predstavniki zveze potrošnikov in vrste drugih institucij. Odbor se je izkazal kot izjemno koristen. Vsem sodelujočim je omogočil, da so usklajevali pripravo in izvajanje akcijskih načrtov ter sprti izmenjevali vsa relevantna mnenja in informacije.

Ena izmed ključnih nalog je bil tudi nadzor cen. Z namenom preprečevanja neupravičenih podražitev je bilo 10 mesecev pred in 6 mesecev po uvedbi evra v veljavi dvojno označevanje cen. Ta ukrep je bil povezan z določenimi tveganji, saj ob pričetku dvojnega označevanja menjalni tečaj še ni bil dokončno določen. Kljub temu se je rešitev izkazala za pozitivno. Menjalno razmerje se do prevzema evra ni več spreminjalo, dvojno označevanje pa je pripomoglo k boljši seznanitvi javnosti z novo valuto.

Pri nadzoru gibanja je bilo zelo pomembno tudi sodelovanje z nevladnimi organizacijami s področja varstva potrošnikov. Objavljanje tako imenovanih črnih list, na katerih so se znašla podjetja z neupravičenimi podražitvami, ni imelo le sramotilnega ampak tudi preventivni učinek. Nevladne organizacije so s svojimi aktivnostmi prav tako pripomogle k razvoju boljšega občutka potrošnikov za dejansko vrednost evrskih kovancev.

Vse te aktivnosti so prispevale k temu, da uvedba evra ni povzročila bistvenih podražitev. V pogojih transparentnega procesa so se zgodili celo primeri, ko so ponudniki na trgu iskali primerjalne prednosti z zaokroževanjem cen navzdol. Sredi marca je tudi Evropski statistični urad Eurostat objavil, da uvedba evra v Sloveniji ni povzročila inflacije. Določene podražitve je bilo sicer moč zaznati med storitvami, vendar pa z evrom povezane podražitve k inflaciji niso prispevale več kot 0,3%.

Zadnja javno-mnenjska raziskava Eurobarometer je pokazala, da je kar dve tretjini Slovencev zadovoljnih z uvedbo evra. 81% vprašanih se pri menjavi tolarjev v evre ni srečevalo s posebnimi težavami. Le 2% jih je izrazilo težave pri preračunavanju. Ukrep dvojnega označevanja cen je pozitivno ocenilo 81%. 91% je bilo ob menjavi dobro obveščenih. Ti rezultati zgovorno pričajo, da je projekt prevzema evra v Sloveniji uspel.

Poudariti velja, da vstop v območje evra ne bi bil tako uspešen, če sprejem potrebnih ukrepov ne bi užival širokega konsenza. Prevzem evra je podobno kot osamosvojitve in vstop v EU Slovence poenotil. Dogovor o uvedbi evra so v okviru socialnega sporazuma prav tako dosegli socialni partnerji. To kaže, da so se Slovenci dobro zavedali vrste prednosti, ki jih prinaša evro. Ne gre namreč le za to, da bodo potovanja na območju evra odslej bolj enostavna. Evro predvsem povečuje prepoznavnost in ugled Slovenije v svetu, zvišuje konkurenčnost našega gospodarstva in olajšuje mednarodno poslovanje domačih in tujih podjetij.

Seveda pa Slovenijo tako kot ostale članice območja evra tudi v prihodnje čakajo zahtevne naloge. S spoštovati bo potrebno restriktivni makroekonomski okvir, ki zahteva ohranjanje stabilnosti cen, zdrave javne finance ter nizke obrestne mere. Da bi Slovenija dolgoročno to zmogla, je vlada že leta 2005 pristopila k izvajanju strukturnih reform. Prav od uspešnosti le teh bo zaradi prenosa monetarne politike na Evropsko centralno banko v prihodnje odvisna tudi učinkovitost ekonomskih politik.

V kontekstu reformnih prizadevanj je Slovenija z letošnjim letom dobila moderen, socialno vzdržen ter razvojno naravnani davčni sistem. Ta razbremeni gospodarstvo, povečuje njegovo konkurenčnost na domačem in tujih trgih ter spodbuja zaposlovanje visoko izobraženih delavcev. Povečana so bila vlaganja v državno cestno omrežje ter opredeljene prioritete cestne in železniške povezave ter tako definiran potek razvojnih osi v Sloveniji. V pripravi je pokrajinska zakonodaja, ki bo omogočila skladnejši regionalni razvoj države. Pri kraju so pogajanja s socialnimi partnerji o delovnopравни zakonodaji, ki bo vodila k večji fleksibilnosti trga dela in tako ustvarila pogoje za višjo zaposlenost. Ti ukrepi bodo v kratkem v veliki večini implementirani. Tako bo slovensko gospodarstvo v okviru evropske monetarne unije imelo še boljše pogoje za nadaljnjo realno konvergenco in dohitevanje najbolj razvitih držav.

Spoštovani,

Zelo me veseli, da je na zelo dobri razvojni poti tudi Slovaška, ki je v zadnjem desetletju naredila velik napredek. Gospodarska rast je bila v zadnjih letih izjemna in je lani presegla 8%. Težka industrija in kmetijstvo se v strukturi BDP pospešeno umikata storitvam. Podjetniško okolje je bilo poenostavljeno v smeri večje prijaznosti za tuje investitorje. Znižuje se nezaposlenost, zaposlenost pa se povečuje. Slovaška v zadnjem času dobre rezultate dosega tudi na področju zniževanja inflacije. Vsi ti rezultati ter trdna odločenost vlade pričajo o tem, da je Slovaška na najboljši poti, da skladno z načrti v letu 2009 prevzame evro.

Vprašanje bodočih širitev je zanesljivo tudi eden najpomembnejših zunanjih izzivov območja evra. Povsem se strinjam s predsednikom Evropske centralne banke Jeanom-Claudom Trichejem, ki je pred dobrima dvema tednoma za Financial Times dejal, da je širitev za priložnost za Evropo. Dejal je, da pomaga pri razvoju Evropske unije in da predstavlja poglobitveni prispevek k bodoči rasti in blagostanju.

Znotraj območja evra pa je pomemben izziv zlasti področje negotovinskega poslovanja z evri. Tu bo potrebno odstraniti vrsto tehničnih, pravnih in poslovnih ovir med sedanjimi nacionalnimi plačilnimi sistemi držav članic. Šele takrat bo v območju evra možno kjerkoli, kadarkoli in z uporabno enotnih plačilnih instrumentov plačevati iz enega samega računa. Uvedba evra kot enotne valute bo zaključena šele takrat, ko bo enotno območje plačil postalo realnost.

Spoštovani,

Evro nedvomno predstavlja nadaljevanje evropske zgodbe o uspehu, ki temelji na uspešnem odpravljanju ovir in meja, ki so Evropejce v preteklosti po nepotrebnem delile. V dobrih petih letih, odkar je v obtoku, je začetna pričakovanja več kot upravičil. Danes ima evre v denarnicah 314 milijonov ljudi v 13 državah. Delež deviznih rezerv v evrih narašča, evro je vodilna valuta v izposoji denarja, območje evra pa je največja večnacionalna denarna unija na svetu.

Seveda pa evro ni le gospodarski in finančni projekt. Je vsekakor tudi velik politični projekt. Njegov dolgoročni uspeh zato ni odvisen zgolj od dobrih gospodarskih rezultatov, stabilnosti cen in zdravih javnih. Gre seveda za nujne predpogoje, ki pa jim mora slediti tudi zaupanje ljudi tako doma kot v tujini. Resničen uspeh evra zato ni enkrat za vselej zagotovljen, ampak si bo z vzdrževanjem njegove dolgoročne stabilnosti in ugleda zanj potrebno nenehno prizadevati.

Naj zaključim z željo, da bi današnja konferenca kar najbolje uspela. Prepričan sem, da bodo izmenjana stališča in pogledi v pomoč slovaški vladi in slovaški centralni banki pri uresničevanju politik za vstop v območje evra v začetku leta 2009. Upam tudi, da bo konferenca opogumila slovaške državljane v pričakovanju nove valute.

Hvala.